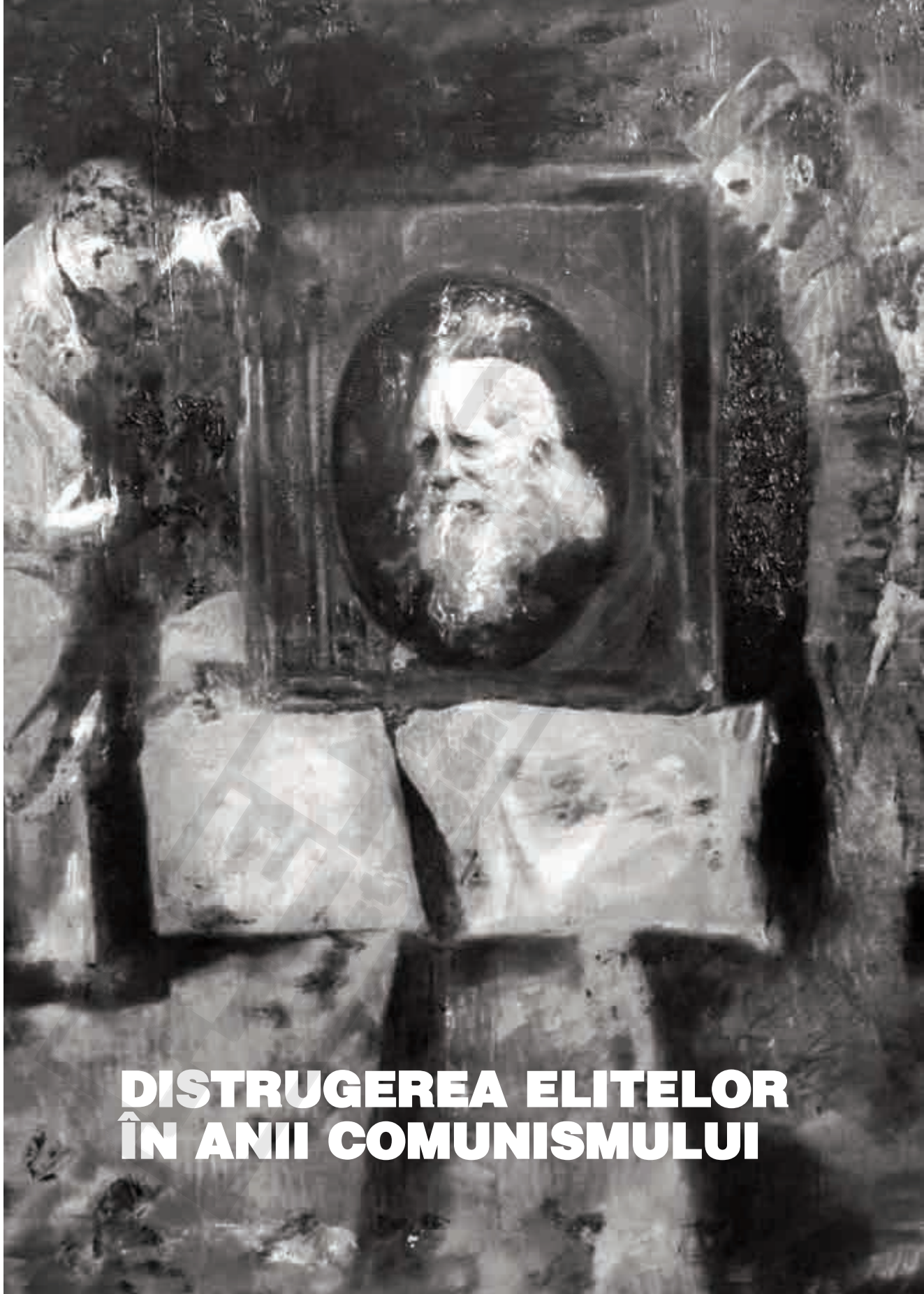

DISTRUGEREA ELITELOR ÎN ANII COMUNISMULUI

OVIDIU LEONTE

Baronul Ioan Mocsony-Styrcea, de la Curtea Regală prin închisorile comuniste

Fiul adoptiv al baronului Antoniu Mocsony de Foen s-a născut pe 6 mai 1909 în Cernăuți din părinți naturali Ioan V. Styrcea și Bertha Carolina Amelia Vismes de Ponthieu.¹ A fost botezat de către Constantin cavaler de Popovici-Neculitza (1865-1924) și de Nina Wiesner (cea de-a doua soție a baronului Victor E. Stârcea), la biserica ortodoxă Pogorârea Sfântului Duh din Cernăuți.²

Pe latură paternă, baronul descindea dintr-o veche familie de boieri moldoveni. Între marile neamuri ale Moldovei medievale, ale căror începuturi se pot plasa în primul veac de existență a statului, cel puțin înainte de anul 1450, regăsim înaintașii Stârceștilor prin pan Dragomir (1428)³, dar abia începând cu frații Ion, Mătieș și Mihul Stârcea, din prima jumătate a veacului al XVI-lea, se adoptă acest nume de familie, care se regăsește în documentele domnești. Astfel, la 21 decembrie 1515 regăsim pe „credinciosul” Ion Stârcea stolnic în divanul lui Bogdan voievod alături de Luca Arbore și marele postelnic Cozma Șarpe⁴, care a ocupat această dregătorie și în timpul lui Ștefăniță până la 25 martie 1523 când apare ultima oară în Sfat.⁵ După anexarea nordului Moldovei feudale în anul 1775 în administrația imperială habsburgică, străbunii săi au obținut noblețea și titlul de cavaler, ulterior de baron. Este vorba de frații Ștefan, Teodor și Gheorghe Stârcea, mama lor Ilinca, precum și verii acestora Ștefan și Șerban Stârcea.⁶ Bunicul său, bucovineanul Victor I. Styrcea (1839-1908) a fost mareșalul Curții Imperiale de la Viena, președinte al Partidului Național Român din Bucovina și al Societății pentru Cultură și Literatură din Bucovina, dar și unul dintre aristocrații care au luptat pentru drepturile românilor din Bucovina. Tatăl na-

Ovidiu Leonte (n. 1972), licențiat în Drept, absolvent al programului de masterat cu specializarea „Arhivistică” la Facultatea de Istorie din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Jurnalist cu experiență în presa scrisă și audiovizuală (1996-2010). Membru asociat al Institutului Român de Genealogie și Heraldică „Sever Zotta” Iași (din 2018). Cercetător acreditat CNSAS cu tema „Represiunea împotriva bisericii”. Membru al Asociației Culturale Științifice URBANA din Roman. Domenii de interes/cercetare: istoria comunismului, genealogie și heraldică. Printre ultimele publicații: Politici și practici represive în perioada comunistă. Studiu de caz: județul/raionul Roman (1948-1964), Editura Junimea, Iași, 2022 (volum apărut cu sprijinul ICCMER); Stârcea o familie cu blazon din fostul județ Roman, Editura Cetatea Doamnei, Piatra Neamț, 2018; „Instituții ale represiunii: Securitatea, Miliția, Justiția în fostul județ/raion Roman (1948-1964)”, în Anuarul Institutului de Istorie „A.D. Xenopol” din Iași, tom LVIII, Editura Academiei Române, Iași, 2021, pp. 261-296.

tural al fostului secretar al regelui Mihai, Ioan V. Styrcea (1867-1944), a fost diplomat de carieră în Imperiul austriac, apoi după 1918 a intrat în slujba Casei Regale a României, fiind ministru secretar de stat pentru Bucovina (1920) și mare maestru de ceremonii. Mama lui Mocsony-Styrcea, Bertha, era fiica lui Valéry Theobald William de Vismes de Ponthieu (1859-1895), conte de Vismes de Ponthieu (diplomat britanic și viceconsul în Tanger - Maroc), și a Thérèzei Angèle Fritch von Minenfeld (1866-1936), fiica unui ofițer otoman.⁷ Vismes, erau britanici, descendenți dintr-o familie protestantă franceză de hughenoti acceptată în sânul nobilimii engleze după revocarea Edictului de la Nantes din 1685. Baronul Ioan (Ionel) Mocsony-Styrcea se înrudea cu familia Hurmuzachi, dar și cu alte familii din Bucovina care au luptat pentru drepturile românilor. Străbunica lui, Eufrosina, era cel de-al patrulea copil al vornicului Doxachi Hurmuzachi (1782-1856) și a Ilenei Murguleț („descendentă din neamul Movileștilor”⁸). Mătușa Maria (1868-1942) era căsătorită cu cavalerul bucovinean Constantin (Tăchiță) Neculitza Popovici (1865-1924), mare proprietar, deputat în Dieta Bucovinei, un susținător permanent al Societății pentru Cultură și Literatură Română din Cernăuți și un mare sprijinitor al învățământului în limba română din această provincie smulsă din trupul Moldovei în anul 1775.⁹

Ionel, cu vechi rădăcini moldovenești pe latură paternă, „prin a cărui vene curgea sânge de român, dar și puțin englez și german”¹⁰, a avut un destin plin de încercări. De ce venim cu această afirmație? Neclaritățile le vom dezlega în rândurile ce urmează. Absolventul de limbi moderne de la Cambridge University a avut o viață cu

Ionel Mocsony-Styrcea, pe terasa castelului de la Bulci (Arad), în 24 iunie 1943. Pe mâna stângă se observă doliul după tatăl adoptiv, decedat pe 6 aprilie 1943. Colecția personală Michael Edward David Styrcea.

urcușuri și coborâșuri, de la bogăție la sărăcie, de la Curtea Regală la munci cu sapa și lopata pe șantier ori la o exploatarea forestieră. Așa cum reiese din documente de familie, baronul Ionel Mocsony-Styrcea a urmat mai întâi studii primare la Școala pentru băieți din Viena (1916-1917) și la Școala elementară „Helenen” din Baden (lângă Viena) (1917-1919), liceul din orașul Roman (1919-1920) și Gimnaziul Evanghelic din Bistrița-Năsăud absolvit cu calificativul „excelent” în 9 iunie 1922. Apoi a mai urmat cursuri la o școală privată în Geneva (1923), Institutul Carnal „Le Rosey” (Geneva) (1923-1926), Colegiul „St. Antoine” (Geneva) (1926-1928), fiind cazat la șeful bisericii calviniste, apoi limbi moderne la St. John’s College - Cambridge University (1929-1932). Licența în litere și filosofie va fi susținută pe 13 decembrie 1935 la Universitatea din București.

Pe 8 iunie 1936 va promova examenul de admitere ca secretar de legație în Ministerul Afacerilor Externe. Proprietar

agricol și diplomat român, colaborator al lui Nicolae Titulescu, mare maestru de vânătoare al Curții Regale începând cu anul 1930, secretar particular al Regelui Mihai (între 1 aprilie și 11 august 1942) și mareșal al Curții Regale a României (între 11 august 1942 - 31 martie 1944; 24 august - 3 noiembrie 1944), a fost unul dintre personajele active ale vieții politice interbelice. Era membru al Asociației de muzică din Neppendorf, Sibiu și al Automobil Club R. R. Banat - Crișana din Timișoara.

Înfiat pe 15 iulie 1935 la Arad¹¹ de către Antoniu Mocsony¹², baron de Foen, președintele Partidei Naționale din Banat, mare maestru al vânătorilor regale, Ionel avea să moștenească numele, blazonul, dar și averea impresionantă a aromânului din Transilvania, printre care și mine de aur, fiind printre cei mai bogați în România interbelică.¹³

Prin contractul de adopțiune, Antoniu Mocsony de Foen îl primea pe tânărul în vârstă de 26 ani în familia sa și îl înzestra „cu toate drepturile de moștenire legală descendentă”, iar fiul adoptiv se obliga să poarte pe viitor ca prim nume patronimic numele de Mocsony de Foen, pe lângă numele său patronimic de până atunci, „numindu-se Ioan Mocsony-Styrcea de Foen”. Potrivit actului notarial, scopul adopțiunii era motivat de faptul că Antoniu Mocsony de Foen nu a avut erezi (descendenți legali) și dorea ca averea familiei Mocsony „să rămână în una mână pentru a continua tradiția familiei în serviciul neamului și al bisericii românești și cunoscând calitățile personale a fiului meu adoptiv, pe care l-a făcut moștenitorul meu universal, cred că dânsul va corespunde preocupărilor mele și prin această adopțiune se va dezvolta o legătură intimă familială între mine și fiul meu adop-

tiv”¹⁴. Ar mai trebui spus că, după unirea Ardealului cu patria mamă și înfăptuirea idealului național, Antoniu Mocsony de Foen, născut la 1 februarie 1882, într-o familie de aromâni, cu nenumărate castele și domenii în Ardeal și Ungaria, intra în serviciul Statului Român. Era membru în Marele Sfat Național, deputat în Camera Română, ministru de stat în primul guvern Averescu, iar din anul 1939 a fost numit Mare Maestru al Vânătorilor Regale, cu un rol important în viața economică a Ardealului. A fost fiul lui Zeno Mocioni de Foen (1842-1905) și al baronesei Maria Fischer (1836-1917). Antoniu, ultimul descendent al familiei Mocsony¹⁵, a decedat în aprilie 1943, fiind organizate funerarii naționale la Timișoara, serviciul religios fiind oficiat de către episcopul Vasile Lăzărescu, ajuns mai târziu primul mitropolit al Banatului (1947-1961).

Ioan Stârcea, tatăl natural al baronului bucovinean, amintea cu drag de bătrânul Mocioni, „...iubitul nostru prieten Tonci [...] care a arătat familiei noastre încredere nemărginită și ne obligă la o profundă recunoștință”, prin faptul că a ales pe Ionel ca fiu adoptiv.¹⁶

În fața poliției politice comuniste, Ionel își caracteriza tatăl adoptiv astfel: „Orfan de tată încă din adolescență, Antoniu Mocioni (Tonci) fusese crescut în puf de cam bătrânicioasa sa mamă (născută baroneasa Maria von Fischer de Nagy-Zsalatna, romano-catolică, văduva a doi soți bogatissimi, primul contele Sztaray de la care avea doi copii – Tăștilor și Agatha, măritată cu un industriaș ceh Schudawa – fiind tot frate vitreg, din aceeași mamă născută baroneasa Brudern, iar cu cel de-al doilea Zeno Mocsony, tatăl lui Tonci) și moștenise în 1906 la majorat – căci în Austro-Ungaria erai major la 24 ani – o avere imensă

(Foenii având atunci vreo 30 mii de iugăre arabile, Sîn Paul - Sînt Ana cam jumătate, iar Bulciul arabil tot atât, o vie imensă la Tokay, 7 imobile mari la Pesta și mai multe în provincie, plus terenuri de construcție și circa trei duzine de milioane de coroane de aur, în prea mult lichid, dar și acțiuni bancare, industriale și rente de stat)¹⁷.

Baronul Ionel Mocsony-Styrcea de Foen deținea moara de la Săvârșin, cumpărată cu 4.500.000 franci elvețieni, fabrica de salamuri Herz, unde creștea între 35.000 și 50.000 de porci, undeva lângă Timișoara. Cea mai mare casă din orașul de pe Bega îi aparținea. Deținea castelele de la Bulci-Arad și de la Săvârșin. Astfel, prin adopție, devenea unul dintre cei mai bogați români din România interbelică, cu peste 10.000 ha de pădure, obținând controlul unor importante întreprinderi industriale. Baronul era și un pasionat al curselor de cai, fiind proprietarul unor patrupeze.¹⁸ Așa cum relatea după 1990 unui jurnalist român, Ionel avea, după rege, „cea mai mare avere din țară! N-am avut nici un merit în asta. O moștenire de la Mocsony. Nici n-o administram măcar. O administrau 12 inși: unii industria, alții minele...”¹⁹.

Din 1934 pășea în diplomatie.²⁰ Cariera lui diplomatică începea în umbra lui Nicolae Titulescu, ca secretar al Secțiunii din Geneva a Secretariatului Permanent al Micii Înțelegeri. Rechemat în țară în anul 1941, era numit secretar de legație în Ministerul Afacerilor Străine.²¹

Ionel se căsătorea în data de 16 iunie 1931 la Genf (Geneva) cu elvețianca Gabrielle Duval (29 mai 1907 - 2 octombrie 1995)²², de profesie stenodactilografă, fiica lui Maurice Duval și a Elisabetei Julie Faesh.²³ Fire jovială și extravertită, baronul avea aptitudini pentru schi, tenis și dans²⁴,

Antoniu (Tonci) Mocsony de Foen, tatăl adoptiv al lui Ionel Styrcea, în uniforma Frontului Renașterii Naționale. Colecția personală Michael Edward David Styrcea.

activități care-l vor ține în formă și mai târziu, când va cunoaște patimile din închisoare. În anul 1943, Ionel a vândut castelul de la Săvârșin Majestății Sale Mihai I, regele României, apoi, în perioada 1941 - septembrie 1944, ca răsplată, se regăsea în preajma monarhului, fiind considerat omul de legătură dintre Lucrețiu Pătrășcanu și Palat. Din 1 ianuarie până pe 8 februarie 1943 s-a refugiat în Casa Nouă a Palatului Regal, iar apoi, între martie 1943 până în aprilie 1944, a stat în apartamentul Mareșalului Curtii de la Castelul Peleş, când nu era cu suveranul la Bulci sau Săvârșin, până pe 23 august 1944.²⁵

Mocioni-Styrcea și-ar fi atras antipatia mareșalului Ion Antonescu, căci a obținut

prin mijloace nu tocmai ortodoxe aprobarea acestuia pentru cuvântarea Regelui de Anul Nou 1943. După redactarea discursului, Styrcea a trebuit să obțină de la mareșal o viză care era obligatorie pentru orice manifestare publică a Suveranului. Urmare a acestui episod, a fost emis un ordin de mobilizare și trimitere pe front a „soldatului T.R. (termen redus - n.a.)” Ioan Mocsony Styrcea, ordin anulat ulterior de Majestatea Sa Mihai I, textul adresei „poruncind anularea concentrării, avizarea unității militare și scutirea lui Stârcea de mobilizare fără termen”²⁶. Potrivit spuselor baronului, ordinul de anulare a concentrării acestuia constituia primul act de autoritate a tânărului monarh, mult mai curajos decât adversarul său.²⁷

Din memoriile baronului reiese că o echipă a Siguranței s-a prezentat la domiciliul său (Strada Kiseleff nr. 51), dar acesta a sărit gardul curții și s-a refugiat la Palatul Regal, urmat de soția Bielle. „Cea mai excitată de aventură a fost Regina Maria care s-a apucat imediat să ne instaleze dormitorul conjugal în budoarul ei de la etaj unde aveam să dormim timp de trei săptămâni, acele ale luptei cele mai intense pentru împiedicarea arestării mele”²⁸.

A contribuit la arestarea mareșalului Ion Antonescu la 23 august 1944, fiind unul dintre conjurați. A doua zi, se alătură Regelui în refugiul de la Dobrița (Gorj) pentru a fi la adăpost de represaliile armatei germane.²⁹ Demisiona pe 3 noiembrie 1944 din funcția de mareșal al Curții, căci nu a fost de acord cu numirea generalului Sănătescu ca prim-ministru. După propriile mărturisiri, baronul dorea un guvern apolitic, de tehnicieni și specialiști.

Din noiembrie 1944 s-a retras pe domeniul de la Bulci (Arad). Mai întâi, Ionel Mocsony Styrcea a fost șantajat și convocat

ca martor în procesul Iuliu Maniu, când „a declarat tot ce știa... Afară se știe despre el că fusese acela care dăduse în vileag înțelegerea maniștilor cu americanii...”³⁰

După cum mărturisea în 1990 într-un interviu acordat lui Tudor Caranfil în stațiunea elvețiană Yverdon și publicat în *Magazin istoric* în 1995-1996, a fost ridicat în procesul Maniu de pe moșia Bulci de către „unul Schnellbach, un șvab catolic din Arad care făcuse parte din SS [...] toți legionarii care ieșiseră vii din pușcărie și-au spălat, pe loc, trecutul dându-se cu comuniștii”³¹. Așadar, era arestat în ziua de sâmbătă, 6 septembrie 1947, la domiciliul său de la Bulci (Arad) de către comisarul Martin Schnellbach³², lt. col. Popescu, Coloman Ambruș³³, comandantul Legiunii de Jandarmi Lugoj și alți doi agenți, transferat pe 7 septembrie la Timișoara și a doua zi la MAI, unde a fost anchetat de către consilierul Lăpădătescu³⁴, Marian, Rădescu (ocazional), Avram Bunaciu, Mișu Dulgheru (Moise Dulbergher)³⁵ și alți funcționari ai ministerului, despre participarea sa „la convorbirile fostului ministru de Externe Grigore Niculescu-Buzești în prezența fratelui său, Radu Buzești, a lui Victor Rădulescu-Pogoneanu și loanei Bujoi cu maiorul T. Hall și W. Hamilton de la Misiunea Militară Americană în legătură cu plecarea lui Grigore Buzești, cu Ioana Bujoi și a lui Constantin Vișoianu cu Gheorghe Cretzianu în coada unor avioane americane la Viena și toată valiza cu documentele ascunse la Ploiești de către Pogoneanu”³⁶.

Era anchetat de români, apoi de ruși despre problemele bucovinene, convinși fiind că era agent englez, în condițiile în care mama acestuia era englezoaică de viță nobilă, cu rădăcini franțuzești: „Un an întreg m-au anchetat rușii. Au fost singurii care

*Ionel Mocsony-Styrcea, sora sa, Ilinca (căsătorită Florescu) și Ioana Florescu (fiica Ilincăi), cu domiciliu obligatoriu într-o cameră a „Casei Golescu” din Câmpulung Muscel (1963).
Colecția personală Michael Edward David Styrcea.*

m-au maltratată, din cauza lor sufăr și acum. Mi-e coloana vertebrală deranjată, de aceea aici, în Elveția am dreptul să conduc automobilul fără centura de siguranță. Asta mulțumită unui ucrainean din Bucovina care mă lovea în spinare ca să mă facă să declar că locul meu de naștere a fost la origine, rusesc. I-am răspuns că asta ar fi o minciună, pentru care m-ar certa și istoricii ruși! Bucovina a fost mereu românească, deși turcii au vândut-o austrieților. Până la urmă a trebuit să semnez, totuși, declarația pe care mi-o cerea, altfel m-ar fi ucis în bățai. Mai era un anchetator sovietic, un colonel foarte simpatic, care-mi dădea să fumez țigări americane, dar ucraineanul...”³⁷

Ionel era acuzat în procesul Maniu că avea cunoștință de complotul din septembrie 1946 pe care nu l-a denunțat. Astfel, cum reiese din referatul procurorului militar, în septembrie 1946 ar fi participat la întrevederile avute de Grigore Niculescu-Buzești cu „reprezentanții organelor de spionaj ale Statelor Unite ale Americii (Hamilton și Hall), în cursul cărora erau discutate planurile complotului contra Statului organizat de Maniu și Mihalache”³⁸. Anchetatorii considerau că „Memorandumul” de la 30 septembrie 1946 prevedea crearea unei organizații clandestine în vederea răsturnării prin forță a guvernului Petru Groza. Baronul era învinuit că nu a denunțat „aceste crime autorităților”, fiind încadrat la delict de nedeunțare și complot prevăzut de art. 228 Cod Penal. Prin ordinul generalului de armată Lascăr Mihail, ministrul Apărării Naționale, din data de 23 octombrie 1947, a fost trimis în judecată și a făcut parte dintr-un lot de 19 învinuiți.³⁹

În seara zilei de 12 noiembrie 1947 se pronunțase sentința în procesul conducătorilor PNT (Iuliu Maniu, Ion Mihalache, Grigore Niculescu-Buzești, Nicolae Penescu și alții: Nicolae Carandino, Ilie Lazăr, Grigore Gafencu, Alexandru Cretzeanu, Constantin Vișoianu, Victor Rădulescu-Pogoneanu, Emil Opreșanu, Florin Roșu, Emil Lăzărescu, Camil Demetrescu, Vasile Serdici, Radu Niculescu-Buzești, Dumitru Stătescu).⁴⁰ În același lot, Ionel a fost condamnat de către Tribunalul Militar al Regiunii a II-a București la doar doi ani de pușcărie pentru „omisiune de denunț”, fiind încarcerat la penitenciarul Craiova (12 decembrie 1947 - 22 octombrie 1949). Potrivit propagandei comuniste, susținută de „oficiosul” *Scânteia*, „PNT purta răspunderea pentru instaurarea dictaturii lui Antonescu și

pentru intrarea României în războiul criminal hitlerist care a provocat cel mai mare dezastru din istoria neamului românesc⁴².

Pe 6 septembrie 1949, expirându-i pe-deapsa la Penitenciarul Principal Craiova, unde ispășise toată condamnarea de doi ani în regim de temniță grea, n-a fost eliberat, ci reîncarcerat fără măcar o oră de libertate, apoi transferat la penitenciarul Timișoara, la 18 octombrie, pentru a fi judecat într-un proces de evaziune fiscală. A câștigat procesul, „fiind găsit nevinovat și achitat fără ca să fiu pus în libertate nici atunci, ci menținut în același regim de detențiune la Penitenciarul Timișoara⁴³. Pe 28 mai 1951 a fost trimis mai întâi la MAI, unde a stat sub anchetă, apoi transferat în arestul de la Malmaison.⁴⁴

În 1954 Ionel era condamnat în Lotul Lucrețiu Pătrășcanu, „care au complotat cu scopul de a răsturna regimul actual⁴⁵. Dintr-o „Notă privind pe Lucrețiu Pătrășcanu” a MAI din data de 27 octombrie 1965 ar reieși că ancheta grupului (lotului) a durat 6 ani, „fiind efectuată în trei etape, în prima de către organele Comitetului Central al Partidului Comunist Român, în a doua etapă de către organele serviciului secret de informații, iar a treia, care a început în aprilie 1951 de către organele securității, sub îndrumarea directă a fostului consilier sovietic Țiganov⁴⁶.

La fel ca și în cazul Maniu, Securitatea l-a arestat pe baron în scopul folosirii sale în cadrul procesului Lotului Lucrețiu Pătrășcanu. Styrcea ar fi mărturisit că la castelul său de la Bulci era vizitat deseori de ofițeri englezi și americani, care-l instruiau în folosirea armamentului și organizarea de acțiuni teroriste, pregătindu-se un complot împotriva noii orânduirii.⁴⁷ La anchetă i s-a înscenat o poveste cu un vagon cu arme și

muniții venit de la regimul lui Iosif Broz Tito, introduse clandestin în țară, depozitate mai întâi în apropierea frontierei la o fabrică de salamuri care îi aparținea și apoi transportate la moșia de la Bulci, Arad.⁴⁸

Pe 14 aprilie 1954, prin Sentința nr. 49 a Tribunalului Militar, Mocioni-Styrcea era condamnat și în „Procesul Pătrășcanu”, la 15 ani de închisoare, 5 ani degradare civică și confiscarea întregii averi⁴⁹, acuzat fiind că pe domeniul de la Bulci - Arad, pe care-l moștenise de la Antoniu Mocsony de Foen, tatăl său adoptiv, ar fi creat un centru militar imperialist, cu sprijinul serviciilor de spionaj britanice. Acolo, fostul ministru comunist – pe care Ionel Styrcea l-a cunoscut în aprilie 1944 într-o casă conspirativă din București – ar fi pus bazele unei organizații teroriste ce aduna arme și primea ajutoare din Iugoslavia pentru a răsturna prin violență regimul comunist. Administratorii și angajații domeniului, printre care și bucovineanul Adolf lavorski⁵⁰, au fost transformați de anchetatori în „periculoși curieri de spionaj și recrutori de rebelioni printre pădurarii și sătenii din zona Bulci-Săvârșin, fiind condamnați și trimiși în închisoare⁵¹.

Sentința în procesul Pătrășcanu nu a fost citită în instanță, ci abia în ziua de 13 aprilie 1954 în arestul Securității de la Malmaison.⁵² Iată cum a trăit acel moment fostul mareșal al Curții Regale: „Din cauza emoției, nu am reținut articolele și paragrafele legilor în care faptele mele au fost încădate. Știu doar că, cu toate protestele mele repetate, atât în anchetă, cât și la proces, împotriva acuzației de spionaj, am fost condamnat nu numai pentru complot, organizație și altele, dar și pentru înaltă trădare, pedeapsa maximă fiind de cincisprezece ani muncă silnică de la arestarea mea, adică până la data de 3 septembrie 1962.”⁵³

Baronii Ionel Mocsony-Styrcea (în mijloc) și Antoniu Mocsony (în dreapta). Colecția personală Michael Edward David Styrcea.

Anchetatorii nu au ținut cont de promisiunile făcute: eliberarea din închisoare și dreptul de emigrare în Elveția, unde se afla soția, în schimbul declarațiilor din proces. În Țara Cantoanelor era așteptat de către soția sa, Gabrielle Marie Duval, care a fost scoasă din România de către acesta încă din anul 1943, în Buick-ul personal, condus de un curier diplomatic. Acolo era consilieră generală la Crucea Roșie Internațională de la Geneva.⁵⁴ Ionel și Gabrielle nu au avut copii.⁵⁵

Întreg lotul Pătrășcanu a fost reabilitat prin Decizia nr. 16 din 28 mai 1968 a Tribunalului Suprem al RSR, ca urmare a recursului în supraveghere declarat de procurorul general.⁵⁶

În închisoarea de la Pitești, baronul era considerat cel mai activ personaj din tot lotul Pătrășcanu. Colegul de pușcărie Ion Ioanid, autor al volumului memorialistic intitulat *Închisoarea noastră cea de toate zilele*, îl caracteriza ca „neastâmpăr fizic, fire capricioasă și lăblăvitatea caracterului erau etichetate ca principale trăsături”⁵⁷. Unii îi apreciau inteligența, talentul muzical, vociunea și efervescența, iar alții, pe de altă parte, îl

găseau lipsit de caracter, considerat nebun și insuportabil de obositor, deoarece era în permanentă agitat și prea gălăgios. Îl disprețuiau pentru comportarea în anchetă și la procesul Maniu.⁵⁸

Din punctul de vedere al lui Ion Ioanid, coleg de celulă, Ionel Styrcea-Mocsony părea să fi suportat cel mai greu singurătatea și nu-și găsea astâmpărul. Nu a avut o conviețuire ușoară cu baronul: „O agitație nervoasă permanentă îl făcea să nu stea un singur moment locului. Era în continuă mișcare: cobora și urca în patul lui de zeci de ori pe zi fără vreun motiv anume... Ionel se plimba de colo-colo în micul spațiu liber din celulă, fluierând sau fredonând... Era incapabil de un efort susținut de atenție...”⁵⁹

După 14 ani de detenție, la amenințările și șantajul lui Gheorghiu-Dej, și-a scris memoriile în închisoare, inclusiv cele despre organizarea actului de la 23 august 1944, fiind singurul martor oficial din țară rămas în viață, după asasinarea lui Lucrețiu Pătrășcanu. Principala condiție pusă de organele de partid și de stat ca să fie pus în libertate, a fost ca, în penitenciar, să scrie un text cu caracter memorialistic în care să relateze ceea ce cunoștea despre evoluția evenimentelor și relațiilor din lumea politică românească, din timpul celui de-al Doilea Război Mondial, descrierea principalelor figuri ale familiei regale de la București.

„Controlam zilnic foaie cu foaie și confirmam că dactilogramele sunt corecte în raport conform cu originalul. [...] Scriam toată ziua, ba câteodată și noaptea. [...] După un an, când trebuia să ies pe 6 septembrie, fiindcă îmi ispășisem pedeapsa, am cerut să mai rămân câteva săptămâni ca să-mi închei treaba. De aceea am ieșit abia pe 29 noiembrie...”⁶⁰

Textul dactilografiat al declarației lui Mocsonyi-Styrcea se găsește în întregime în volumele 1-6 ale dosarului 10933 din fondul Penal de la CNSAS. Următoarele volume (nr. 7-10) conțin textul olograf al acestor scrieri memorialistice (1.358 pagini), semnate pe fiecare pagină de autor și încheiate, după cum reiese din notița de la finalul acestora, „vineri, 23.XI.1962”. La câteva zile de la predarea manuscrisului a fost eliberat din penitenciar (27 noiembrie 1962).⁶¹

Volumul 17 din dosarul 10933, fond Penal, din arhiva CNSAS, conține mai multe note informative furnizate între anii 1963-1967 de câțiva agenți ai Securității (nume conspirative: „Ionescu Paul”, „Pârvulescu Oc.” „Traian Vasile”, „Gruianu Petre”, „Sava Victor”), unde sunt prezentate discuțiile purtate de Ioan Mocsonyi-Styrcea în perioada de după eliberarea sa din penitenciar, cu detalii despre stabilirea la Câmpulung Muscel, căutarea unui loc de muncă, refuzul primit din partea organelor statului din cauza trecutului său etc. La acestea se adaugă câteva scrisori și telegrame primite din străinătate de cel urmărit, precum și cele pe care le-a expediat soției aflate în Elveția.⁶²

Sursa „Pârvulescu Oc.”, informatorul Securității, raporta „tovarășului” lt. major V. Smarald de la MAI Muscel printr-o notă informativă din 7 iunie 1963: „Nu pomenea absolut nimic despre regimul avut în închisoare, iar la toate întrebările tace sau evită să răspundă. Dimpotrivă, spune că în ultima perioadă a fost bine și nu se poate plânge. [...] În orice caz am să caut să-l mai vizitez ca să văd ce păreri mai are.”⁶³

Informatorul poliției politice a fost dirijat să caute a mai discuta despre activitățile sale din trecut, pentru a se apropia mai mult

de acesta, pentru a afla mai multe date despre anturajul format la Câmpulung Muscel și alte informații ce interesau Securitatea.⁶⁴ Totodată, unul dintre securiști acuza în aceste note informative că, la Câmpulung Muscel, „lonel ar fi fost încurcat cu Mariana, fosta soție a filozofului Constantin Noica”⁶⁵.

Din cauza trecutului „burghez”, și-a găsit greu de lucru. De pildă, într-o notă informativă din 29 august 1963 transmisă locotenentului Constantin Vasile de la Serviciul Raional de Securitate Muscel, la „loc dosnic”, sursa „Gruianu Petre” relatează că Mocsonyi-Styrcea ajungea la drumurile de exploatare forestieră din Ghimbav (comuna Dragoslavele, la 9 km de Rucăr) cu un camion și-și căuta de lucru cu autorizațiunea „Oficiului brațelor de muncă” din Câmpulung. În pădure la Ghimbav lucra 10 ore pe zi și dormea într-un cort cu 100 de persoane. Agentul Securității îl caracteriza în notele informative ca om inteligent, cult și foarte bogat în trecut, moșia de bază fiind în Văleni, raionul Roman, regiunea Bacău. Până atunci, fostul absolvent de litere și limbi moderne lucrase cu sapa și lopata ca muncitor la șantierul monumentelor istorice de la Bărăția din Câmpulung Muscel, dar cum lucrările din curtea bisericii catolice au fost terminate, a fost nevoit să-și caute alt loc de muncă: „...a rugat să fie primit în serviciu (Poșta din C-lung, la uzina U.M.M. etc.), nu a fost primit din cauza trecutului său politic. Dorește să lucreze oriunde pentru ca să-și asigure traiul și că ar vrea să fie utilizat în specialitatea sa, aceea de a preda lecții de limbi străine (cunoaște engleza, franceza, germana, italiana, ca unul care și-a făcut studiile universitare în Anglia”⁶⁶.

Din 15 ani de condamnare, opt i-a petrecut în izolare. La 38 ani a trecut pragul temniței, iar la 53 ani și-a regăsit parțial li-

bertatea. Când a ieșit din pușcărie avea 43 kg. Spunea că poezia și muzica l-au ajutat după gratii să învingă suferința și singurătatea.⁶⁷ În acest răstimp de 15 ani, cât a stat după gratii, sora sa, Ilinca Florescu, n-a mai avut nicio veste și a crezut că Ionel a murit. Eliberat pe 28 noiembrie 1962, lui Ionel Styrcea Mocsonyi i se stabilea domiciliu forțat, timp de 22 de luni, la Câmpulung Muscel, lângă sora sa, rămasă văduvă după decesul soțului, fostul colonel Ion Florescu, urmașul unei vechi familii de boieri munteni. Mocsony-Styrcea, Ilinca și nepoata Ioana au locuit împreună o vreme în casa surorilor Golescu.⁶⁸

De-abia în anul 1964 baronul primea viza pentru Elveția. În ziua de 28 august 1964, un locotenent colonel de securitate i-a plătit suma de 50 lei pentru eliberarea pașaportului.⁶⁹ Cum mai reiese dintr-o chitanță din 26 august 1964 întocmită de Direcția a II-a a Securității Statului semnată de colonelul Cosma Neagu, Mocsony-Stârcea a mai primit 4.000 de lei de la „organele Securității Statului R.P.R.”⁷⁰, iar pe 3 septembrie 20 dolari SUA de la „tovarășul Firu, ofițer M.A.I.” în baza unei chitanțe olografe.⁷¹

Două zile mai târziu, pe 6 septembrie, a reușit să plece cu trenul din România prin vama Curtici (Arad), la soția stabilită la Geneva⁷², pentru „reuniunea cu soția mea, elvețiană, bolnavă de infarct (la cererea sa bazată pe Convenția ONU privitoare la întregirea familiei): motivul invocat pe viza elvețiană de intrare-stabilire permanentă în Elveția”⁷³. Vameșii au inventariat tot ce avea baronul în rucsac: una ie românească veche, trei fețe de masă brodate, două mici broderii de mână, una diplomă austriacă a familiei Petrovici, una gravură franceză (cu împărțirea Poloniei), două fotografii cu con-

tele și contesa Ilski, una fotografie a mamei sale, un salam de Sibiu, patru sticle de țuică veche, una sticlă de coniac, 20 de pachete de țigări Mărășești și mâncare de drum.⁷⁴

Totuși, chiar dacă și-a pierdut cetățenia, și în străinătate a fost urmărit de către Securitate prin agentura informativă. În arhivele CNSAS se regăsesc mai multe note informative date de sursa „Ionescu Paul”.⁷⁵ Agentul poliției politice din România a interacționat cu Mocsony-Stârcea, fiind plecat la un congres în Elveția.⁷⁶ Informatorul scria într-o notă, printre altele, că, în Țara Cantoanelor, baronul a dus o viață modestă, unde, prin soția sa, a avut legături în lumea bancară și a ziariștilor. Socrii baronului erau coproprietari de bancă. Datorită relațiilor sale, baronul a ocupat o poziție privilegiată în rândul refugiaților politici români din Occident. Se considera drept unul dintre organizatorii loviturii de stat de la 23 august 1944, iar, în exil, a rămas unul dintre sfătuitoarii Regelui Mihai I.⁷⁷

Dintr-o notă informativă dată de „Ionescu Paul”, rezulta că Ionel Mocsony Styrcea amintea că Regele Mihai nu posedea avere personală, deoarece „ex-regele Carol al II-lea nu a făcut testament în procesul de succesiune, iar procesul de succesiune a fost pierdut. Grosul averii ex-regelui Carol al II-lea a trecut la d-na Lupescu, iar restul celui alt fiu cu Zizi Lambrino. Familia socrilor săi (Bourbon-Parma) și ea lipsită de o situație materială mai bună. De aceea, Regele Mihai a fost obligat să lucreze după exil. A încercat diferite servicii, fără să reușească. Pentru moment are un serviciu în Elveția, care îi asigură un venit de 1.800 franci elvețieni. Se mai ajută cu unele vânzări de obiecte de valoare. Mama lui, Elena, posedă un mic palat lângă Florența și ea o duce greu din punct de vedere financiar.

Ionel Stârcea a fost la ea în vizită și a aflat de greutățile respective. Se pare că în curând va trebui să-și vândă locuința. Aceasta reprezintă singura avere a ei și evident a lui Mihai.⁷⁸

Din aceeași notă mai reieșea că regele Mihai era mereu interesat de mormintele regale de la Curtea de Argeș, de situația și evenimentele din țară, că-și educa fetele să îi iubească pe români și România.⁷⁹

Din propriile mărturisiri ale lui Ionel Mocsony-Styrcea, reiese că în perioada 1962-1964, Gheorghe Gheorghiu-Dej „i-ar fi propus să rămână la catedră la Universitate, dar a refuzat motivat de faptul că vrea să-și reîntregească familia”. Deși nu sunt probe, el a mai spus că „liderul comunist l-a rugat ca în Elveția – unde va intra în contact cu regele, să influențeze comitetul român din străinătate să coopteze oameni mai tineri, fără prejudecăți, și să fie ridicată problema Basarabiei, pentru că statul român nu-și permite acest lucru...”⁸⁰

Pe Gheorghiu-Dej l-a cunoscut prin avocatul Lucrețiu Pătrășcanu, imediat după 23 august 1944. Liderul comunist a vrut să-l cunoască pe Rege și a venit cu Pătrășcanu la Palat: „Mi-l amintesc, ca azi, cum era într-o cămașă fără cravată. Și i-am spus: Regret foarte mult, dar fără cravată nu puteți intra la suveran. Avem o etichetă aici... Ei, și ca să rezolv conflictul mi-am scos cravata de la gât și i-am pus-o lui.”⁸¹

În anul 1975 a renunțat la cetățenia română. Printr-o adresă din 23 august 1975 înaintată Ambasadei RSR în Elveția, Ionel Mocsony-Styrcea transmitea un memoriu autorităților comuniste prin care solicita aprobarea „cât mai urgentă” a cererii Ilincăi Florescu (sora acestuia) de a se expatria din România împreună cu fiica sa Ioana, ca-

re era bolnavă, „cu scopul reîntregirii familiei noastre în străinătate la bătrânețe, ambele aceste rude înțelegând a renunța definitiv și irevocabil la cetățenia lor română, ca și la orice drept sau pretenție asupra fostei sau prezentei lor averi mobile și imobile din țară”⁸².

În interviul realizat de Tudor Caranfil în stațiunea elvețiană Yverdon în 1990, acesta îl caracteriza pe baron astfel: „...era în ciuda vârstei, la 81 de ani dintre care 15 petrecuți în temniță, ca argintul viu, cu o ținută sportivă și un spirit vioi, într-un monolog torrențial, îmi evoca momente și oameni. [...] Gazda noastră vorbește extrem de precipitat, iute, despre lucruri pasionante...”⁸³

Problemele de sănătate l-au împiedicat să mai ajungă în România după decembrie 1989. Detenția i-a ruinat plămânii și suferea – după cum mărturisea în 1990 – de un sindrom bronhopulmonar obstructiv cronic, fiind dependent de un aparat cu care făcea inhalatii și aerosoli.⁸⁴

A murit la data de 24 octombrie 1991 în orașelul elvețian Yverdon-Les-Bains-Vaud, la vârsta de 82 de ani, fără să mai revadă meleagurile natale. Slujba de înmormântare a fost oficiată la biserica ortodoxă rusă din Geneva, sâmbătă 26 octombrie, fiind înhumat în cimitirul Jussy (Geneva).

Note

¹ Ovidiu Leonte, *Stârcea - o familie cu blazon din fostul județ Roman*, prefată de dr. Anton Coșa, Editura Cetatea Doamnei, Piatra Neamț, 2018, p. 65.

² Colecția personală Michael Edward David Styrcea (CEDS) (fiul lui Victor I. Styrcea și nepotul de frate al baronului Ioan Mocsony-Styrcea). Extras nr. 56/1930 din condica de naștere și botez a Parohiei ortodoxe-române din Cernăuți din 16 ianuarie 1930.

³ *Documenta Romaniae Historica* (DRH), A. Moldova, vol. I (1384-1448), volum întocmit de C. Cihodaru, I. Caproșu și L. Șimanschi, Editura Academiei Române, București, 1975, nr. 71, p. 104.

⁴ *Ibidem*, nr. 99, pp. 99, 100.

⁵ *Ibidem*, nr. 193, p. 220.

⁶ Ovidiu Leonte, *op. cit.*, p. 9.

⁷ Iskender Bey (Frantz Adolph Gustav Alexander), nobil german, militar de carieră în armata imperiului austriac, s-a alăturat pe 22 octombrie 1848 mișcării revoluționare a lui Lajos Kossuth, apoi, de frica represaliilor, s-a refugiat în imperiul otoman, unde s-a convertit la islam, luându-și numele de Iskender. Comandant de regiment turc în timpul războiului din Crimeea (1856). În 1864 a fost promovat la gradul de colonel, iar în 1877 era șef de secție la Ministerul de Război. S-a căsătorit cu Amalia Helbert, profesoară de pian la haremul sultanului.

⁸ Romulus Cârdea, „Un luptător bucovinean: Alecu Hurmuzachi”, în *Telegraful Român*, anul LXXXIX, nr. 36, Sibiu, 31 august 1941, p. 3.

⁹ *Istoria Românilor*, vol. VII, tom I, Editura Enciclopedică, București, 2003, pp. 199, 209.

¹⁰ În actul de naștere apare trecut ca Ioan, iar rudele îi spuneau Ionel.

¹¹ CEDS, Contract de adopțiune nr. 424/1935 încheiat la notar public dr. Silviu Păscuțiu din Arad, confirmat de Ministerul Justiției prin Ordinul nr. 119057 din 4 decembrie 1935.

¹² Teodor Botiș, *Monografia familiei Mocioni*, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, București, 1939, pp. 22, 25.

¹³ Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (ACNSAS), fond Penal, dosar 10933, Arhiva specială Problema „23 august”, memoriile Ioan Mocsony Styrcea, vol. IV, f. 304.

¹⁴ Contract de adopțiune nr. 424/1935...

¹⁵ Teodor Botiș, *Monografia familiei Mocioni...*, pp. 30, 32, 35.

¹⁶ Testamentul din data de 27 august 1939 al baronului Ioan V. Styrcea, autentificat pe 20 noiembrie 1944 la Tribunalul Ilfov. ACNSAS, fond Penal, dosar 10933, vol. 4, f. 304.

¹⁷ *Ibidem*, vol. 17, f. 21.

¹⁸ „Cum mi-am scris memoriile în închisoare...”, în *Libertatea*, anul 2, nr. 237, ediție de sâmbătă, 29 septembrie 1990, pp. 1, 7.

¹⁹ Tudor Caranfil, „Despre destin și istorie cu Ionel Mocsony Stârcea, baron de Foën”, în *Magazin istoric*, serie nouă, anul XXIX, nr. 11 (344), noiembrie 1995, pp. 28-30; vezi și „Cum mi-am scris memoriile în închisoare...”.

²⁰ Ionel a rămas pe rolul Ministerului de Externe până la epurarea angajaților ne-comuniști, la 6 martie 1945. Dennis Deletant, *Communist Terror in Romania, Gheorghiu-Dej and the Police State, 1948-1965*, St. Martin's Press, London, 1999, p. 182.

²¹ Walter von Hueck, *Genealogisches Handbuch Des Adels. Freiherrliche Häuser*, B Band VIII 1982, C.A. Starke Verlag, Limburg an der Lahn, Gengründet 1847 in Görlitz, 1982, pp. 401-403.

²² Tudor Vișan-Miu, *Mareșalii Palatului. Demnitari ai Curții regilor României, 1866-1947*, Editura Corint, București, 2022, p.151.

²³ Petru Dogaru, „Regele Mihai nu a aflat de la CNSAS că a fost turnat de un mareșal de paie”, în *Cronica Română*, 5 februarie 2007.

²⁴ CEDS, Anexa nr. 2 - Chestionar privind rezolvarea cererii de dobândire, redobândire...; ACNSAS, fond Penal, dosar 10933, vol. 4, f. 239.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ *Ibidem*, f. 241.

²⁷ Tudor Vișan-Miu, „Mareșalii Curții Regelui Mihai I, 1940-1947”, în *Philohistoriss*, anul VII, nr. 10, ianuarie 2021, p. 165.

²⁸ Lavinia Betea, *Lucrețiu Pătrășcanu - moartea unui lider comunist*, Editura Curtea Veche, București, 2011, p. 301.

²⁹ Tudor Caranfil, „Despre destin și istorie cu Ionel Mocsony Stârcea, baron de Foën”, în *Magazin istoric*, serie nouă, anul XXIX, nr. 12 (345), decembrie 1995, p. 19.

³⁰ Etnic german, Martin Schnellbach (6 noiembrie 1912 Lipova - 27 martie 1984), fost tâmplar, cu patru clase, s-a înscris în PCR în decembrie 1944, a activat în formațiunile patriotice, apoi din 1946 a fost numit

comisar, fiind preluat în 1948 în Securitate, cu gradul de locotenent major.

³¹ Coloman Francisc B. Ambruș (de origine maghiară), director al DRSP Timișoara (Banat) între august 1948 - februarie 1951. Nicolae Ioniță, „Politica de cadre în Securitate (1948-1989. Românizare?” (I), în *Caietele CNSAS*, anul X, nr. 2 (20), 2017, Editura CNSAS, 2018, p. 239.

³² Mircea Lepădătescu, consilier în Direcția Generală a Siguranței Statului, apoi, din iulie 1948, a ocupat funcția de director adjunct cu grad de colonel de securitate în Direcția a V-a Cercetări Penale a DGSP. Florian Banu, Liviu Țăranu (coord.), *Securitatea 1948-1989. Monografie*, vol. I, ediția a II-a, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2023, pp. 74, 94.

³³ Mișu Dulgheru (16 ianuarie 1909 Tecuci - 11 aprilie 2002, Toronto), fost director al Direcției a V-a Anchete Penale între 1948-1952. *Ibidem*, p. 94. Despre biografia securistului Mișu Dulgheru (Moise Dulbergher), a se vedea și Marius Oprea, *Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente 1949-1989*, Editura Polirom, Iași, 2002, pp. 551-553.

³⁴ ACNSAS, fond Penal, dosar 218, anexa 36, f. 3: „Memoriu” din 13.02.1961 manuscris olograf întocmit de Ioan Mocsony Styrcea în penitenciarul Dej.

³⁷ Tudor Caranfil, „Despre destin și istorie...”, în *loc. cit.*, nr. 11 (344), noiembrie 1995, pp. 28-30.

³⁸ ACNSAS, fond Penal, dosar 213, vol. 1, f. 173. Referat introductiv al Parchetului Militar de pe lângă Tribunalul Militar al Regiunii II Militară, întocmit de colonelul magistrat Georgescu Alexandru, prim procuror, din data de 23 octombrie 1947.

³⁹ *Ibidem*, f. 185.

⁴⁰ *Scânteia*, seria III, anul XVI, nr. 973, 13 noiembrie 1947.

⁴¹ Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor (AANP), fișa matricolă penală, consultată online pe site-ul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc (<https://www.iicm.ro/fise-matricole>).

⁴² *Scânteia*, seria III, anul XVI, nr. 962, 31 octombrie 1947.

⁴³ ACNSAS, fond Penal, dosar 218, anexa 36, f. 1. „Memoriu” din 14.10.1961 manuscris olograf întocmit de Ioan Mocsony-Styrcea în penitenciarul Dej.

⁴⁴ *Ibidem*, f. 2.

⁴⁵ AANP, fișa matricolă penală.

⁴⁶ ACNSAS, fond Penal, dosar 218, vol. 188, f. 1.

⁴⁷ Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 302.

⁴⁸ Ion Ioanid, *Închisoarea noastră cea de toate zilele*, vol. II (1954-1957), Editura Humanitas, București, 2013, p. 453.

⁴⁹ După octombrie 1949, a continuat să fie reținut abuziv, mai întâi la închisoarea Timișoara (23 noiembrie 1949 - 25 septembrie 1950), iar apoi în Casa Verde, o fostă cabană de vânatoare regală, la 10 km de oraș (25 septembrie 1950 - 16 mai 1951). La 16 mai 1951 a fost trimis la sediul Securității din Timișoara pentru interogatoriu în cazul Lucrețiu Pătrășcanu, unde rămâne până la 18 martie 1952. De aici este transferat la închisoarea Malmaison din Calea Plevnei din București, până când este condamnat, la data de 14 aprilie 1954, la 15 ani muncă grea. A executat pedeapsa în închisorile Aiud (8 aprilie 1954 - 15 februarie 1955), Jilava (15 februarie - 4 aprilie 1955), Aiud (4 aprilie 1955 - 13 august 1956), Jilava (13 august 1956 - 20 iulie 1957), Pitești (20 iulie 1957 - 1 iunie 1959). La 1 iunie 1959 a fost transferat, alături de alți deținuți din procesul Pătrășcanu, la închisoarea din Dej. La 18 octombrie 1961 s-a aflat la Malmaison și a încheiat verbal un acord cu Alexandru Drăghici, că ar trebui să scrie în calitate de martor despre lovitură de stat de la 23 august, cu condiția eliberării sale din închisoare și plasarea în arest la domiciliu. A acceptat, dar, între timp, a fost forțat să completeze și să rescrie textul său de mai multe ori. După eliberare a fost trimis la Câmpulung Muscel, în 28 noiembrie 1962, unde a stat până pe 4 septembrie 1964, când i s-a permis să părăsească România. S-a stabilit în Elveția.” Dennis Deletant, *op. cit.*, p. 182.

⁵⁰ Bucovineanul Adolf lavorski absolvise o școală de horticultură și a mai fost angajat pe moșia de la Văleni - Neamț a baronului Ioan V. Stârcea, tatăl natural al lui Ionel. După adoptarea lui Ionel de către Antoniu Mocsony, acesta îl aducea la Bulci - Arad, ca om priceput și de încredere. A fost arestat la 1 iunie 1953, judecat împreună cu „stăpânul său” în Procesul Pătrășcanu și condamnat la 6 ani muncă silnică. La expirarea termenului a primit o pedeapsă administrativă de 60 de luni. Ion Ioanid, *op. cit.*, pp. 215, 458.

⁵¹ Lavinia Betea, *op. cit.*, pp. 56, 301.

⁵² ACNSAS, fond Penal, dosar 218, anexa 36, f. 5. „Memoriu” din 13.02.1961....

⁵³ *Ibidem*.

⁵⁴ Idem, dosar 10933, vol. 17, f. 38.

⁵⁵ Cf. Arbore genealogic întocmit de Victor Styrcea (1905-1990), fratele baronului Mocsony-Styrcea.

Colecția Michael Edward David Styrcea, nepotul de frate al baronului Ioan Mocsony-Styrcea, unicul moștenitor al unchiului său, baronul Mocsony-Styrcea.

⁵⁶ „Ca urmare a hotărârii Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la reabilitarea unor activiști de partid, procurorul general al Republicii Socialiste România, analizând hotărârile de condamnare și materialele procesului, a introdus în anul 1968 recurs în supraveghere împotriva sentinței nr. 49 din 14 aprilie 1954 a Colegiului Militar al Tribunalului Suprem prin care Lucrețiu Pătrășcanu, Remus Koffler, Herbert Zilber, Alexandru Ștefănescu, Ion Mocsony Styrcea, Jac Berman, Emil Calmanovici, Victoria Sirbu, Lena Constante, Herant Torosian și Harry Brauner au fost condamnați la diverse pedepse sub învinuirea de crime contra păcii și înaltă trădare. Judecând recursul în supraveghere, Tribunalul Suprem a constatat nevinovăția celor condamnați, nelegalitatea și netemeinicia sentinței și, prin decizia nr. 15 din 28 mai 1968, a admis recursul în supraveghere, a casat sentința de condamnare și i-a achitat de orice penalitate” *Scânteia*, anul XXXVII, nr. 7724, 5 iunie 1968, p. 7.

⁵⁷ Ion Ioanid, *op. cit.*, p. 453.

⁵⁸ *Ibidem*.

⁵⁹ Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 390.

⁶⁰ Tudor Caranfil, „Despre destin și istorie...” în *loc. cit.*, nr. 12 (345), decembrie 1995, p. 19.

⁶¹ Din Nota din 6 septembrie 1967 a Consiliului Securității Statului „privind problemele în care trebuie instruit agentul «Ionescu Paul» referitor la Mocsonyi Ion” reiese că Ionel Mocsony-Styrcea a fost arestat pentru trădare pe 29 septembrie 1947, eliberat pe 28 noiembrie 1962 și i s-a permis să plece în Elveția abia pe 4 septembrie 1964. ACNSAS, fond Penal, dosar 10933, vol. 17, f. 28.

⁶² *Ibidem, passim*.

⁶³ *Ibidem*.

⁶⁴ *Ibidem*.

⁶⁵ *Ibidem*, ff. 20-55.

⁶⁶ *Ibidem*, ff. 43-44.

⁶⁷ Tudor Caranfil, „Despre destin și istorie...” în *loc. cit.*, nr. 11 (344), noiembrie 1995, p. 20.

⁶⁸ ACNSAS, fond Penal, dosar 10933, vol. 17, f. 44

⁶⁹ *Ibidem*, f. 35.

⁷⁰ *Ibidem*, ff. 55-56.

⁷¹ *Ibidem*, f. 57.

⁷² *Ibidem*, f. 30.

⁷³ CEDS, Anexa nr. 2 - Chestionar privind rezolvarea cererii de dobândire, redobândire....

⁷⁴ ACNSAS, fond Penal, dosar 10933, vol. 17, f. 60.

⁷⁵ Numele conspirativ „Ionescu Paul” era atribuit doctorului Constantin Bălăceanu-Stolnici (1923-2023), care a fost trimis de Securitate în Occident (Franța, Elveția) sub pretextul participării la congrese, pentru a culege informații despre cei aflați în atenția poliției politice din România. A se vedea Decizia nr. 2371 din 28 august 2007 a CNSAS, prin care dr. Constantin Bălăceanu-Stolnici a fost numit „colaborator al poliției politice comuniste”. Note informative ale acestuia despre baronul Mocsony-Styrcea se regăsesc în arhiva CNSAS, fond Penal, dosar 10933, vol. 17.

⁷⁶ „Raportez, Nota despre Mocsoni Styrcea provine de la agentul «Ionescu Paul» (cpt. Marinescu-302/2). Agentul urmează să plece cât de curând la un congres în Elveția. Ofițerul, după cum a comunicat agentul, susține că Mocsoni pentru bani ar da orice informație. Nota a fost repartizată Serv. I, Lt. col (*semnat indescifrabil*)”. ACNSAS, fond Penal, dosar 10933, vol. 17, f. 29.

⁷⁷ *Ibidem*, f. 20.

⁷⁸ *Ibidem*, f. 72.

⁷⁹ *Ibidem*.

⁸⁰ Tudor Caranfil, „Despre destin și istorie...” cu Ionel Mocsony Stârcea, baron de Foën, în *Magazin istoric*, serie nouă, anul XXX, nr. 1 (346), ianuarie 1996, p. 30.

⁸¹ „Cum mi-am scris memoriile în închisoare”..., pp. 1, 7.

⁸² CEDS, Cerere din 23 august 1975, adresată „tovarășului” prof. dr. Dan Enăchescu, ambasador al RSR în Berna-Elveția.

⁸³ Tudor Caranfil, „Despre destin și istorie...” în *loc. cit.*, nr. 1 (346), ianuarie 1996, p. 28.

⁸⁴ *Ibidem*, p. 30.